

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Podonavska gospodarska kriza

BISTVO PROBLEMA IN EDINA REŠITEV.

O vzrokih svetovne gospodarske in finančne krize se je v tujem in domačem tisku že toliko razpravljalo, da bi bilo škoda tritati čas in prostor z novimi razglabljanji. Ozadje je kompleks stvari, ki se dajo obravnavati samo kot celota. Kdor bi se lotil samo enega dela, bi bil podoben zdravniku, ki zdravi samo en ud, med tem ko so bolni več ali manj vsi. Živimo v času prehoda, ko se rušijo stari temelji in se novi šele stavijo, boljše: šele iščejo. Kar je bilo, se nikoli več ne vrne, zato bi bilo nesmiselno pričakovati, da bi se dalo kaj doseči s stari, preživeli načeli. Kljub vsemu temu pa se dá vsaj vprašanje specialne krize srednjeevropskih in vzhodnjeevropskih držav obravnavati ločeno, ker je odmev ukrepov velikih držav, zlasti pa evropskega zahoda.

Dejstvo, ki ga danes priznavajo vsi, je, da je položaj omenjenih držav dosti slabši kakor ostalih. Dejstvo je pa tudi, da je tu zunanja pomoč neobhodno potrebna. Francoski delegat Bonnet je dejal na seji odbora za evropsko zvezo v Ženevi: »Ni je države, ki bi bila dovolj velika in dovolj močna, da bi zopet našla ravnotežje, dokler bo 60 milijonov ljudi v sruču Evrope pod pritiskom strahne gospodarske in finančne krize. Načrtno bi bilo prepričanje, da je že vse storjeno s tem, če damo v zadnji uri eni izmed teh držav majhno injekcijo, ki deluje samo nekaj časa. Vse delo za gospodarsko obnovo se mora postaviti na temelje solidarnosti.« Tako torej vidimo dvojce: 1. Da je naše srednjeevropske krize kriv pretežno zahod; 2. da zaradi te krize trpi tudi on sam in ne bo našel izhoda iz sedanjega položaja, dokler ne pomaga rešiti osrednje in vzhodne Evrope. Reševanja se pa mora lotiti Evropa. Reševanja je v Londonu, Lozani, Ženevi in Stresu! Prav toliko obojetajoča slika se je pokazala, da ne gre za nikakršno podonavsko federacijo ali konfederacijo in še manj za preferenčno unijo, temveč za čisto preprosto stvar: odpraviti agrarnih pridelkov srednje in vzhodne Evrope po severni in zahodni Evropi! Kriza Podonavja je nastala zaradi delne agrarne avtarkije in zaradi kritja potreb po agrarnih proizvodih z uvozom iz prekomorskih držav. Torej: zaradi evropske nesolidarnosti in nerazumeva-

nja potrebe po sodelovanju narodov našega starega kontinenta. Francoski gospodarski strokovnjak Delaisi je nedavno ugotovil sledeče veleznačilno dejstvo: Podonavske države pridelajo za izvoz 12 milijonov stotov pšenice na leto, med tem ko je baltiške države in Grčija skoraj istotoliko uvozijo. V resnici pa so te države kupile lani v Podonavju samo pol milijona stotov pšenice, vse ostalo so si pa nabavile v Kanadi, Južni Ameriki in Avstraliji! Prav tako pa pobija prodajo podonavskega žita v zahodni Evropi ameriška konkurenca! Če bi se zato zagotovil podonavskim državam trg na Finskem, Estonskem, v Litvi, Lotiski, Poljski in eventualno še v Grčiji, bi lahko prodale sproti ves svoj pridelek, in gospodarska obnovitev bi bila dosežena brez vsakih federacij, konfederacij, unij in preferenc! Povečana izvozna trgovina bi dvignila uvozno, denarna cirkulacija bi postala zopet živahna in pričelo bi se novo veselo gospodarsko življenje na vseh koncih in krajih.

Reševanje podonavske gospodarske in finančne krize se bo torej moralo pričeti na tej bazi! To bi se lahko zgodilo že na prihodnjem zasedanju odbora za evropsko zvezo, sklicanem za mesec december. Francija se zares veliko trudi, da bi spravila ves problem na ta tir, in Delaisi je baje že izdelal zadeven načrt, ki je docela v skladu s sklepi konference v Stresu. Ne vemo še sicer, kakšne so podrobnosti njegovega načrta, zdi pa se nam, da bi se dala regulacija prodaje podonavskih agrarnih produktov dirigirati prav s pomočjo mednarodnega fonda za proizvodnjo in razprodajo, ki naj bi se, kakor je bilo sklenjeno v Stresu, čimprej ustanovil. Ta fond bi bil tudi podlaga uradu, ki bi obhajal potrebno delo. Časi, ko se je trgovina sama urejevala po načelih ponudbe in povpraševanja, so zaradi posebnih poveljnih razmer izginili, zato je potrebna intervencija in organizacija. Nikakor pa ne bi bilo pravilno, če bi čakali rešitve samo od Društva narodov in mednarodnih faktorjev. Po geslu: »Pomagaj si sam, pa ti bo tudi Bog pomagal!« bi morale podonavske države tudi same stopiti v akcijo bolj solidarno in bolj energično kakor so stopale doslej!

Utrditev grške republike

ROJALISTI PRIZNALI REPUBLIKANSKI REŽIM. — KRIZA VLADE. — PRI-
ZADEVANJA ZA KONCENTRACIJO.

ATENE, 5. oktobra. Vodja rojalistične ljudske stranke Tsaldaris je poslal predsedniku republike Zaimisu pismo, v katerem pojasnjuje definitivno stališče rojalistov glede ureditve države. V tem pismu predsednik ljudske stranke odkrito in v celoti priznava republikansko obliko države. Po prejemu tega pisma je Zaimis izdal proglas na narod, v katerem naglašja, da je z rojalističnim priznanjem republikanske državne oblike definitivno odstranjeno z dnevnega reda vprašanje režima v Grčiji.

Sinoči je predsednik Zaimis sprejel ministrskega predsednika Venizelosa. Pričakuje se, da je Venizelos ob tej priložnosti podal ostavko vlade. Nedvomno se bodo takoj pričela pogajanja za sestavo nove koalicijske vlade rojalistov in malih republikanskih strank, najbrže brez sodelovanja Venizelosa, ki je, kakor izgleda, popolnoma dokončal svojo politično vlogo in se ga odrekajo sedaj tudi že njegovi dosedanjí najbližji sodelavci.

ATENE, 5. oktobra. Državni predsednik Zaimis se trudi na vse načine, da bi dosegel sestavo koncentracijske vlade. Kakor se s strani vlade zatrjuje, bo častniška liga v kratkem razpuščena. Zaradi sestave koncentracijske vlade je poslal Zaimis Kafandarisu zelo prisrčno pismo.

NOV POTRES NA KALKIDIKI.

ATENE, 5. oktobra. V predpretekli noči je vznemiril prebivalce naselbine Arnaia na polotoku Kalkidiki nov potres. Bilo je ranjenih zopet večje število oseb. Stanje ranjencev je obupno, ker niso mogli biti doslej odpremljeni v bolnišnice še niti ranjenci prvih potresov.

STRAŠEN NALIV V KALIFORNIJI.

NEWYORK, 5. oktobra. Nad vso Kalifornijo, zlasti pa v ozemlju 130 km severno od Los Angelesa, je bilo strašno utrganje oblakov. Silen vihar je popolnoma uničil dva vlaka in je ob tej priložnosti izgubilo življenje 50 oseb. Narasle vode so porušile 15 mostov.

Osnovanje valutnega fonda

IZJAVA PREDSEDNIKA BIVŠE KONFERENCE V STRESI BONNETA UREDNIKU LISTA »LA REPUBLIQUE«.

PARIZ, 5. oktobra. Uredniku lista »La Republique« je izjavil predsednik konference v Stresu Bonnet o rezultatih te konference, kakor tudi o osnovanju skupnega valutnega fonda, da se bo te dni v Ženevi razpravljalo o zelo važnem načrtu za vzpostavitev redne trgovine. Temeljna misel novega načrta je, da si trgovina sama najde v ta namen potrebna sredstva. Zato se bo od skupnega evropskega uvoza in izvoza pobiral majhen

prispevek, ki bo znašal skupno milijardo francoskih frankov. Uprava tega fonda, ki se bo uporabljala izključno le za finančno sanacijo trgovine, bo poverjena posebnemu mednarodnemu odboru, v katerem bodo zastopane vse države. Ob koncu svoje izjave je naglasil Bonnet, da bo moralni uspeh konference v Stresu brezpogojno olajšal nadaljnje delo na obnavljanju svetovnega gospodarstva.

Prepoved stavk v Nemčiji

ZDRUŽITEV PRUSIJE Z OSTALO NE MČIJO. — REVIZIJA DOSEDANJEGA VOLILNEGA REDA.

BERLIN, 5. oktobra. Danes se bo sestala nemška državna vlada k seji, na kateri bo razpravljala razen o gospodarskem programu tudi o vprašanju, ali naj se izda izjemna naredba, s katero se prepoveduje vsaka stavka. Vlada te naredbe najprej ni hotela izdati, ker pa je bilo proglašeno v zadnjem času v Nemčiji več lahkomišelnih stavk, se je morala odločiti za izjemno naredbo, ki bo pred vsem prepovedovala izrazito politične stavke. Vest, da pripravlja vlada zakon-

ski predlog o reviziji državne ustave, se zdaj izpopolnjuje s tem, da gre v tem primeru v prvi vrsti za personalno unijo med Prusijo in nemško državo, ki naj bi se za sedaj izražala v glavnem v tem, da bi nekatera državna ministrstva upravljala obenem tudi pruske zadeve. V drugi vrsti se bo izvedla tudi revizija volilnega zakona, v katerem se bo zvišal cenzus od 21. na 24. leto. Ta zakonski predlog bo predložen novemu državnemu zboru v začetku prihodnjega leta.

Spor med Mehiko in Vatikanom

IZGON PAPEŽEVEGA NUNCIJA — CERKVE SE SPREME NE V ŠOLE IN SKLADIŠČA.

MEXICO CITY, 5. oktobra. Zbornica je sprejela predlog, s katerim se poziva predsednik države, da takoj izžene iz države papeževega legata nadškofa Ruixa Y. Floresa, ki je objavil neko izjavo, v kateri brani zadnjo papežev encikliko o verskem položaju v Mehiki.

RIM, 5. oktobra. V vatikanskih krogih je izzvala veliko razburjenje izjava predsednika mehiške vlade Rodrigueza, v kateri se naglašja, da je Vatikan po nedavni papeževi encikliki

netočno in tendenciozno naslikal položaj v Mehiki in da bo zaradi tega mehiška vlada prisiljena prepovedati izvajanje verskih obredov v cerkvah, ki jih bo dala na razpolago šolam ali pa trgovcem za blagovna skladišča. Na to Rodriguezo izjavo je apostolski delegat Flores objavil proglas, v katerem povdarja, da bo v Mehiki imel Vatikan, dokler bo tamkaj še en sam katolik, pravico do upravljanja katoliške cerkve.

Londonska konferenca

PARIZ, 5. oktobra. Pariški tisk se obširno ukvarja z angleškim povablom na konferenco petih velesil radi ureditve nemških zahtev, a je pri tem zelo previden. »Petit Journal« pravi, da se dobra namera prijateljske velesile ne sme zavrniti, prej se pa morajo razčistiti še nekatera nerešena vprašanja. »Journal« stavi sledeče pogoje: 1. Konferenca naj se skliče v Ženevo pod okriljem D. N. 2. Male države morajo odobriti sklepe petih velesil. 3. Sprejeti se ne smejo nobeni sklepi, ampak le nasveti, ki se bodo izvedli ali zavrgli šele po razorožitveni konferenci. Nacionalistični »Echo de Paris« je proti temu, da se sestane konferenca v Londonu. Obenem pravi, da se je Herriot dogovoril v Ženevi z zastopniki Poljske, Belgije in male antante v smislu, ki se ne strinja s težnjami Londona. Skoraj vsi listi pa trdijo, da bo stavila Nemčija v Londonu zahteve, ki ne bodo sprejemljive.

Lyttonova izjava novinarjem

LONDON, 5. oktobra. V London je prispel sinoči predsednik komisije Društva narodov za Mandžurijo lord Lytton in v svoji izjavi novinarjem naglasil, da ga stališče Japonske prav nič ni iznenadilo. Japonska trdi, da je osnovanje man-

džurske svobodne države stvar mandžurskega naroda in da ves svet nima pravice se vmešavati v pogodbe in sporazume, ki jih sklepa Japonska z drugimi državami. To japonsko stališče bi bilo pravilno, če bi Japonska tudi v vsem ostalem bila pravična. Odborovo poročilo o kitajsko-japonskem sporu in mandžurskem vprašanju je sestavljeno objektivno in stremi za vzpostavitev bodočega miru. Lytton upa, da bodo države, zastopane v Društvu narodov, rešile zadevo v smislu predloga komisije.

ZALESKI OBIŠČE BEOGRAD.

ŽENEVA, 5. oktobra. V novembru bo poljski zunanji minister Zaleski oficijelno obiskal Beograd, kjer bo za čas svojega bivanja gost jugoslovanske vlade. S tem obiskom bo minister Zaleski vrnil oficijelni lanski obisk bivšega jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Marinkovića na Poljskem.

VOLITVE V SVET D. N.

ŽENEVA, 5. oktobra. Na zadnji seji je bila Poljska, ki je po turnusu v tekočem zasedanju izpadla iz sveta Društva narodov, z 48 glasovi zopet izvoljena v svet. Mesto Jugoslavije je s 46 glasovi zavzela Češkoslovaška, na mesto Peruja pa je prišla v svet Društva narodov Mehika.

Dnevne vesti

Križev pot nedolžnega otročička

Zgodba enajstmesečnega fantka.

Pred dnevi smo poročali, da je neka neznanca ženska izročila na Glavnem trgu 11mesečnega otroka mladi železničarjevi ženi Matildi Markuševi, ki ga je nato oddala policiji, ker matere le predolgo ni bilo nazaj. Policija je neboljenčka oddala v oskrbo v Dečji dom, ki pa ga je zaradi bolezni že naslednjega dne moral poslati v javno bolnišnico. Otrok seveda ni imel nobenega imena in je policija pridno poizvedovala po materi.

Kmalu pa so zdravniki in bolniške sestre ugotovili kaj čudno in zapleteno zadevo. Zdravnikom in sestram se je namreč zdel brezimeni otrok znan in so se spomnili, da so ga že nekoč zdravili. Obvestili so o tem policijo, ki je ugotovila, da je otrok, ki je med tem že umrl, sinček brezposelnega delavca Ivana Beleja s Pobrežja. Belej je zaradi bede in brezposelnosti zaprosil svoječasno pri svoji občini za podporo, a je ni dobil. Zato se je obrnil na mestni socialni urad, ki je skušal posredovati s pomočjo okrajnega glavarstva glede podpore. Ker tudi s te strani ni bilo uspeha, je Belej nekega dne odvedel oba svoja 10letnega in 11mesečnega otroka na občino in ju pustil tam, sam pa neznanokam izginil. Večjega otroka je občina izročila dobrim ljudem, mlajšega je pa zaradi bolezni odposlala v bolnišnico.

Tamkaj je ubogo dete videla mlada železničarjeva žena Matilda Markuševa, ki se je slučajno mudila na obisku pri neki svoji prijateljici. Ker ji je nekaj dni poprej umrl njen otrok, se ji je Belejevo dete zasmililo in odnesla ga je domov. Svojemu možu in materi je rekla, da ji ga je izročila neznanca ženska, ki se pa ni več vrnila. Markuševi so otroka obdržali in ga skrbno negovali, vendar je že v prvih mesecih življenja zapuščen in izstradani otrok vedno bolj slabeel. Zato je Markuš svoji ženi rekla, naj otroka pač odda kjer ve in zna. Markuševa se je nato pri policiji iznebila tujega otroka na zgoraj omenjeni način, ki pa je bil seveda izmišljen. Tako je preromal komaj 11mesečni otrok vse postaje križevskega pota, dokler ga ni na zadnji rešila usmiljena smrt. Žalosten dokument sedanjih dni!

Pomembna svečanost je bila včeraj popoldne ob 17. uri v mestni posvetovalnici, kjer je izročil mestni župan g. dr. Lipold po primernem nagovoru Sokolskemu društvu Maribor I. kraljevo nagrado 2500 Din, profesorju in starosti Sokolskega društva Maribor I. g. Robertu Kendi ter upokojeni meščanskošolski učiteljici gđni Ljudmili Poljančevi pa posebno kraljevo pohvalo za njuno narodno in uspešno delovanje. Poleg zastopnikov Sokolstva so bile navzoče tudi zastopnice Slovenskega ženskega društva.

Prof. Demarin se poslavlja. Te dni nas zapuša g. prof. Demarin, ki si je tekom dveletnega bivanja v Mariboru pridobil mnogo simpatij. Najbolj se je pa priljubil svojim učencem na učiteljskihi. Vedno jim je stal ob strani in razumel njihove težnje. Pri srbohrvaškem jeziku in v pedagogiki, ki ju je učil, ni polnil učencev le z golim znanjem, temveč jim je dal mnogo življenjskih smernic. V kratkem času so spoznali, da jih razume in ljubi. Gospod profesor je velik prijatelj slovenske mladine. Ta njegova ljubezen izvira še iz dni med svetovno vojno, ko je živel v Ljubljani in nekaj časa trpel v ječi radi svojega prepričanja. Tam je bival z našim velikim Ivanom Cankarjem v isti celici št. 4 in na istem ležišču. Drug drugemu sta lajšala gorje. O Cankarju je spregovoril zadnjo uro, ko se je poslavljaj. Vsi so bili ginjeni, ko jih je zapustil, premeščen v Zagreb, v kulturno središče, kjer se bo izpopolnjeval in v delu našel zadovoljstvo in uspeh, ki mu ga vsi želimo.

Iz notarske službe. Pravosodno ministrstvo je postavilo Ivana Bakovnika, doslej notarja v Kranju, za notarja v Mariboru.

Premestitev v poštni službi. Poštni uradnik Pavle Korinčič je premeščen iz Maribora na pošto v Konjicah.

Uredništvo in uprava »Večernika« in »Jutra« sta sedaj v Gosposki ulici 11, dvorišče desno, prvo nadstropje! Telefon uredništva je 2440, uprave pa 2455!

Izpred sodišča za zaščito države. Zaradi komunistične propagande so bili obsojeni te dni pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu Mariborčani: Stefan Letonja na 4 leta težke ječe in na pet let izgube državljskih časti, Friderik Potisek na eno leto strogega zapora, inž. Josip Hermanko na 4 leta težke ječe in pet let izgube državljskih časti, France Urbas na 1 leto strogega zapora, Hinko Vajngerl na 2 leti ječe in pet let izgube državljskih časti ter Evgen Zalaj na 1 leto strogega zapora. Oproščen pa je bil vsake krivde Josip Valenčič, tudi iz Maribora.

Ljudska univerza v Mariboru! V petek 7. oktobra ob 20.15 je otvoritev nove sezone. Večer je posvečen 100letnici rojstva dr. Miroslava Tyrša, ustanovitelja Sokola — mogočnega narodnega gibanja, ki se mu imamo Čehi in Jugoslovani v veliki meri zahvaliti za svobodo. Predaval bo starosta Sokola g. prof. dr. Maks Kovačič iz Maribora na podlagi skriptičnih slik.

Opozorilo davčnim zavezancem. Davčna uprava v Mariboru opozarja, da zapadejo v četrtem četrtletju v plačilo 1. novembra četrti četrtletni obroki zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na samce, davka na poslovni promet in vojnice ter drugi polletni obrok zemljarine. Prizadeti davčni zavezanci se opozarjajo, da te obroke v lastnem interesu poravnajo pravočasno in sicer četrtletne obroke najkasneje do 15. novembra, polletni obrok zemljarine pa najpozneje do 1. novembra t. l. Davčni zavezanci splošnega davka na poslovni promet morajo davčni upravi predložiti prijave in plačati davek za letošnje tretje četrtletje najkasneje do 30. t. m.

Kmečki dolgovi vseh devetih banovin v naši državi znašajo 6.072 milijonov dinarjev. V dravski banovini, ki ima 1063 občin, od katerih jih je zadolženih 852, je 53.432 prezadolženih kmetov, ki dolgujejo skupno nad 1 milijardo dinarjev.

Javna zahvala. Združenje vojnih invalidov, krajevni odbor Maribor, izreka iskreno zahvalo cenjenemu občinstvu in vsem, ki so se udeležili dobrodelne tombote. Prisrčno se zahvaljuje tudi vsem podjetnikom, trgovcem, obrtnikom in posameznikom za darovane dobrotke in vsem dobrotnikom za denarno podporo. Končno izreka krajevni odbor srčno zahvalo vsem, ki so pokazali sočutje do revnih vojnih žrtev, ter pričakuje tudi v bodoče pomoči in naklonjenost.

Ustanove za uboge onemogle obrtnike in trgovce odnosno njih vdove. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za leto 1932 za uboge onemogle obrtnike in trgovce, odnosno njihove vdove ustanove po 150 Din odnosno po 100 Din. Prošnje naj se pošljejo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani do 20. novembra 1932. Priloži naj se jim ob občinskega in župniškega urada potrjeno dokazilo, da je prošilec obrot ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je prosilka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Vozovni promet na Aleksandrovi cesti. Z ozirom na gradbo kanala in carinsko-poštnega poslojpa ob Aleksandrovi cesti priporoča iz prometnih ozirov mestno županstvo vsem voznikom, naj se po možnosti izogibajo Aleksandrove ceste od Kopitarjeve do Tomšičeve ulice. Najkrajši ovinek za ta del ceste je zveza preko Kersnikove in Tomšičeve ulice.

Sprememba vremena. Včerajšnje deževje nam je prineslo popoln preobrat v vremenu. Po lepih in solčnih dneh smo dobili pravo jesensko vreme. Živo srebro v toplomeru je zlezlo na 11 stopinj. Že sinoči so poiskali Mariborčani svoje površnike in nekatere bolj občutljive Mariborčanke so se na večerni promenadi že zavijale v zimske plašče. Napoved vremenskih prerokov pa ni razveseljiva, ker nam obetajo še hladnejše dni.

Klančnikova prošnja za revizijo zavrnjena. Vsej javnosti je še v živem spominu grozno delovanje morilca Mohorka in njegovih pajdašev Kovača in Klančnika. Dočim se je Mohorko sam sodil v mariborski jetnišnici s tem, da se je v času preiskave obesil, sta bila njegova tovariša Kovač in Klančnik obsojena vsak na 20 let težke ječe. Proti obsodbi se je Klančnik pritožil, vendar so vse višje instance sodbo potrdile in zavrnile revizijo. Ker pa je Klančnik navedel neke nove momente in nove priče, ki bi naj potrdile njegov alibi pri Kanclerjevem umoru na Šobru, je včeraj dopoldne razpravljalo o tem mali kazenski senat pod predsedstvom v. s. sv. Zemljiča in votantov s. o. s. Kolška in dr. Čemerja in obnovitveno postopanje zavrnili.

Konferenca avtobusnih podjetij v Beogradu. Na današnja konferenco vseh avtobusnih podjetij v državi mariborsko mestno avtobusno podjetje ni poslalo svojega posebnega zastopnika, ker je svoje stališče glede obveznega zavarovanja potnikov preciziralo že na prvi konferenci, ko je dokazalo, da nudi potnikom na svojih avtobusih veliko večje garancije, kakor bi jih mogla nuditi ta ali ona zavarovalnica. Pač pa je odpoštoval v isti zadevi včeraj v Beograd predsednik Tujsko-prometne zveze v Mariboru g. dr. Senior.

Še enkrat opozarjamo, da je skrajni čas, da tudi naš obmejni Maribor izkaže ono število članstva Vodnikove družbe, ki bo častno za nas! Vsi agitirajmo te dni v svojem krogu, da doseže Maribor čim več članov!

Clanov Jadranske straže. Te dni je bila otvorjena »Knjižnica za mornarje«, katere namen je nuditi našim mornarjem, ko gredo v širni svet, primerno in plemenito zabavo ter nadaljno kulturno izobrazbo. Ustanovitev te knjižnice je delo Oblastnega odbora Jadranske straže, ki skrbi tudi za duševno hrano naših mornarjev in ribičev, katerim je namenjena. Knjižnica je v prostorih oblastnega odbora v Splitu. Poverjeniki Jadranske straže naročajo po posebnem katalogu knjige, ki jim jih pošilja knjižnica po agencijah parobrodskih društev v posebnih skatljah. Danes šteje knjižnica okrog 2500 knjig domačih pisateljev in prevodov, kar pa nikakor ne zadostuje. Oblastni odbor nima denarnih sredstev, da bi knjižnico izpopolnil. Če bi vsak deseti član Jadranske straže daroval samo eno knjigo iz svoje knjižnice, bi bil namen dosežen v najkrajšem času. Zato apelira oblastni odbor na članstvo Jadranske straže, naj po možnosti podpre to njegovo akcijo in naj daruje vsak posameznik vsaj samo eno dobro knjigo. Darovane knjige lahko izročite tukajšnjemu odboru.

Gospodarski tečaj. Poljedelsko ministrstvo je odobrilo banskim upravam po 50.000 Din za prirejanje gospodarskih tečajev. Po navodilih ministrstva bodo taki tečaj v posameznih srezih letošnje zimo.

Jadralsko letalska skupina v Mariboru. Sestanek vseh fantov bo v četrtek 6. t. m. ob 20. uri v prostorih aerokluba. **Tov. Pivka** bo predaval o »Vaznosti polarne meteorologije in o nalogah letošnjih polarnih ekspedicij«. Pridite vsi in privedite še one, ki se zanimajo za brezmožno letanje.

Foto-amaterski izlet bo v nedeljo 9. t. m. Zbirališče in odhod z avtobusom ob 13. uri pred Grajsko kletjo. V primeru slabega vremena se preloži izlet na drugo nedeljo. Prijave v »Foto Centrali« V. Vlašič do sobote 8. t. m. do 12. ure. Nagrade za najboljše posnetke materiala »Agia«.

Prireditve obrtniškega naraščaja. Obrtniški naraščaj priredi v nedeljo 9. t. m. ob 14. uri pod okriljem Slovenskega obrtnega društva v Mariboru trgatveno veselico v restavraciji g. Lovrenčiča v Kamnici. Ker je čisti donos namenjen za izobrazbo in za podporo brezposelnemu obrtniškem naraščaju, vabimo mojstre in mojstrinje, naj se te prireditve polnoštevilno udeležijo. Obrtniški naraščaj.

Posestno gibanje. Vrtnar Anton Požar je prodal odvetniškemu pripravniku Josipu in Eriki Leskovar hišo št. 17 v Vrbanovi ulici za 200.000 Din.

Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, slabem spanju, nerazpoloženju, se naj takoj uporabi preizkušena naravna »Franc-Jožefova« grenčica!

Narodno gledališče

Sreda, 5. oktobra. Zaprtlo.

Četrtek, 6. oktobra ob 20. uri »Zvedave žene«. Red A.

Petek, 7. oktobra. Zaprtlo.

Naslednja dramska premiera v mariborskem gledališču bo v soboto, 8. t. m. Uprizori se Golarjevo najnovejše dramsko delo, vesela kmečka igra »Dve vesti«, ki se godi na Gorenjskem v »starih, dobrih časih«. Delo je polno vedrega humorja. Režira J. Kovič, razen njega nastopijo še Dragutinovičeva, Starčeva, Kraljeva, Zakrajškova in Rasberger, P. Kovič, Skrbinšek, Grom, Furijan, Blaž. — Izreden umetniški užitek pa se obeta mariborski publiko v ponedeljek, 10. t. m. Ta večer prirede trije priznani umetniški koncert. To so Karel Rupel, znani ter tudi v tujini že priznani virtuozi na gosli, Marijan Rus, najboljši Bettetov učenec, sedaj basist ljubljanske opere in dr. Danilo Švara. Spored je pester in obsega med drugim Beethovna, Grečaničova, Bacha, Dvořaka, Rossinija, Osterca, D. Švaro in druge.

Pri astmi in boleznih srca, bolečinah v prsih, pljučnih boleznih, škrofulozi in rahitisu, povečanju zaščitne žleze, tvorbi golše je velike važnosti ureditev delovanja črev z uporabo naravne »Franc-Josef« grenčice. Kliniki svetovnega slovesa so opazili pri jetičnih, da so s »Franc-Josef« vodo izginila zaprtja, ki se pojavijo v začetku bolezni, ne da bi se bila pojavila pričakovana diareja. — »Franc-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ptujski izlet Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev bo le ob lepem vremenu. Ker pa vremenski preroki napovedujejo zopet lepo vreme, je veliko upanja. Vse interesente ponovno opozarjamo, da prijavijo svojo udeležbo do petka v društveni pisarni od 19. do 20. ure, ali pa društvenim funkcionarjem. V petek zvečer mora biti število udeležencev točno določeno. Program izleta je tako pester, da ne bo nikomur žal malih izdatkov, saj stane avtobusna vožnja samo 15 Din.

Otvoritev planinskega doma na Ravni gori. Na Ravni gori, na meji med Slovenijo in Hrvatsko, na najlepšem vrhu Hrvatskega Zagorja, bo otvorilo varadinsko planinsko društvo v nedeljo 9. t. m. svoj planinski dom. Novi dom je velika in moderna planinska zgradba, zgrajena po načrtih Jurija Potočnika, mojstra Uletove koč. Na ta dan bo vozil iz Varaždina do Lepoglave poseben vlak. Varaždinsko planinsko društvo vlnudno vabi vse slovenske planince, naj prihite v nedeljo na Ravno goro in naj se udeležijo svečane otvoritve novega planinskega doma, na katerega mora biti ponosen ves planinski svet.

Plesna šola K. D. Triglava je vsako sredo in soboto od 20. do 23. ure v gornji dvorani Narodnega doma.

Štorklja ob Izvirkih v Studencih. Ko je šel sinoči okrog 22. ure iz Studencev domov čevljar Stanko Klemen, stanujoč v Mlinski ulici, je s potjo stopil na policijsko stražnico in povedal, da je opazil na stezi pri Izvirkih v Studencih ležati neko žensko, ki se je zvijala v porodnih krčih. O dogodku je stražnik takoj obvestil reševalce, ki so se podali tja z rešilnim avtom in našli na stezi Marijo Švaganovo, ženo železničarja, stanujočo na Radvanjski cesti v Studencih, ki je bila med tem že porodila zdrave dvojčke. Švaganovo so domov grede nena doma napadli porodni krči in je brez vsake pomoči dala kar na stezi življenje dvema otrokoma. Z rešilnim avtom so srečno mater in dvojčke prepeljali v najkajšnje porodnišnico in o veselem dogodku obvestili tudi očeta Švagana.

Na cesti se je zgrudil sinoči zaradi starosti in oslabelosti upokojeni železničar France Sekolec, stanujoč v Maistrovi ulici. Ko je šel domov, mu je postalo nauenkrat zelo slabo in je jel bruhati kri. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnišnico.

Aretacije. Policija je aretirala delamrznega Ivana Petingerja in ga odpravila odgonskim putem v pristojno občino Prevalje. Aretirana sta bila tudi dva postopača Gustav T. in Paja F. Oba sta bila izročena sodišču.

Kavarna »Park«, zajutrak: kava, čaj, maslo Din 5.—, se servira tudi v »Veliki kavarni«.

NASVETI IN NAVODILA ZA PRAVILNO UŽIVANJE.

Sokolska četa v Spodnji Polskavi pri Pragerskem priredi v nedeljo, dne 9. oktobra javen nastop, po nastopu veselica v gostilni Ludvik. — Vsi prijatelji Sokolstva iskreno vabljeni!

Pietre Loti:

Lotijeva ženitev

Roman

16

LI.

Naslednjega dne je bilo genljivo slovo...

Zvečer sem upal videti že Taimaho; rekli so mi, da je na Tahitiju in jaz sem ji potom neke kraljičine dvorjanke napovedal sestanek na obrežju Faretu, ko bo solnce zašlo in bo legel prvi mrak... Ko sem ob določenem času prišel na dogovorjeno mesto, sem zagledal pred seboj kot kip nepremično žensko, ki je pokrivala glavo z gosto belo tenčico...

Približal sem se ji in jo poklical: »Taimahu!« — To ime sem ponovil večkrat, a odgovora nisem dobil; ženska, skrita pod tenčico, se je obračala v stran in se smejala...

Osmelil sem se, odstranil tenčico in jo spoznal — bila je Faimana, ki se je zakrohotala in pobegnila...

Faimana mi ni hotela povedati, kaj jo je privedlo na ono obrežje, kjer je po naključju srečala mene; o Taimahi ni bila nikoli slišala besede in mi ni mogla ničesar povedati o njej.

Hote ali nehoti sem moral do vrnitve opustiti vsako upanje, da jo vidim. Ta ženska je bila kakor nekakšna bajka, ali pa se je bilo neki tajinstveni sili zahotelo, da naju je razdvojila, pripravljajoč nama za kasnejši čas toliko bolj vzne-

mirljivo svidenje...

Naslednjega dne smo odpluli še pred zoro; ko so ugašale zadnje zvezde, sta prišli Tiahui in Rarahu, da me spremita do obale...

Rarahu se je krčevito jokala, dasi »Rendir« ni nameraval zapustiti Papeta za več kot mesec dni. Domisljala si je, da se nikoli več ne bo vrnil čas, ki sva ga tako srečno in neskrbno preživela drug ob drugem...

Idile je bilo konec... Nasprotno najlenu pričakovanju so izginili časi miru in sreče, ki sva jih preživela na potoku Fataua, in nikoli več se niso vrnili, nikoli več obnovili...

DRUGI DEL.

I.

Nekaj o Nuka-Hivi.

(Kar se more tudi preskočiti, a ni predolgo.)

Že samo ime Nuka-Hiva spominja na zapor in pregnanstvo, dasi dandanes nič več ne opravičuje te neprijetne misli. Preteklo je že veliko let, kar so kaznjenci zapustili ta lepi otok in opuščena trdnjava Tajohae je že razvalina.

Ta oddaljeni in divjaški otok pripada od leta 1842. Franciji; Tahiti, Družabni in Tomotuški otoki so s svojim padcem potegnili za seboj tudi Nuka-Hivo, in izgubila je svojo neodvisnost istočasno, ko so se ji ostali arhipelagi prostovoljno odrekli.

Tajohae, prestolnica otoka, ima dvajajstino evropskih prebivalcev: guver-

nerja, pilota, škofa, misionarja, redovnike, štiri redovnice, ki poučujejo v šoli za deklice in naposled štiri orožnike.

Odstranjena kraljica, oropana svoje oblasti, prejema od vlade šest sto frankov plače in vojaški obrok zase in za svojo družino.

Ribiške ladje so nekoč rade pristajale v Tajohaeju, da so se tam odpočile in ves otok je bil izpostavljen njihovi samovolji; razuzdani mornarji so se razkropili po kočah in gospodarili po svoje.

Sedaj se, hvala štirim orožnikom, potepajo rajše po drugih bolj zapuščenih otokih.

Otočani Nuka-Hive so bili nekoč mnogoštevilni, a ravno iz Evrope prinesene nalezljive bolezni so jih več ko zdecimale.

Lepota njihovih teles je znana, in plemo prebivalcev markiških otokov je eno najlepših na vsem svetu.

Kljub vsemu temu je treba živeti nekaj časa med temi ljudmi, da se človek privadi njihovih obrazov in spozna njihovo dražest. Markiške žene, katerih telesa so tako dovršena, imajo ostre, kakor s sekuro odsekane poteze in njihova lepota se upira vsem pravilom...

Udomačile so v ta Tajohaeju dolge muselinaste tunike, ki se nosijo na Tahitiju; lase imajo kratke, razkuštrane, zamršene — in mažejo se s sandalom.

V notranjosti otoka pa je ženska noša do skrajnosti poenostavljena...

Moški se zadovoljujejo povsod s tenkim pasom, ker se jim tetoviranje zdi po-

polnoma zadostno za okras telesa.

Tetovirani so z brezmejno pazljivostjo in spretnostjo, toda po nekem čudnem okusu so črteži tetoviranja omejeni samo na del telesa, na levo ali na desno polovico, dočim ostane druga stran gladka ali vsaj skoraj popolnoma gladka.

Modre proge, ki jim križajo obraze, jim dajejo zelo divjaški izraz, in od temne polti se močno odraža vsiljiva belina oči in zob.

Na sosednih otokih, kamor se Evropeci le redkokdaj izgube, nosijo na glavi še vedno nenavadne okraske iz perja in dolge verižice iz belih zob, dočim si zatikajo v ušesa zavoje črne volne.

Tajohae leži sredi nekega globokega zaliva, ki je obkrožen z visokimi in strmimi gorami, nenavadno nepravilnih oblik. Celo to pokrajino pokriva gosto zelenje kakor veličastni prašč ogromnih dimenzij; ves otok je obraščen s koristnim ali dragocenim drevjem in tisoči kosovih palm zibljejo noč in dan svoje orehe, viseče pod košatimi kronami nad gozdovi listnatega drevja.

Koče, katerih v prestolnici ni veliko, so raztresene po obeh straneh senčnate ceste, ki vodi k obali. Koncem te krasne in edine ceste se odcepljajo v gore mnogoštevilna mala pota. Notranjost otoka pa je tako prerastla z gozdovi drevja in zajedalk, da je vsako potovanje skoraj docela nemogoče. Zveza med različnimi zalivi se vzdržuje po morju z domačimi skimi čolni.

(Nadaljevanje sledi.)

Smešnice

Ribničan je prišel v Ljubljano in je ogledoval nebotičnik. Pride študent in ga hoče malo potegniti ter mu pravi: »Oče, ali veste, kaj je to?« »Pa ne vem«, pravi Ribničan. »To je hiša za ribniške norčee, ga hoče vleči študent. Sem si mislil,« odgovori hitro Ribničan, »saj bi bila za Ljubljance premajhna.«

Drugič pa zopet pride neki Ribničan si ogleduje nebotičnik ter vpraša Ljubljance: »Nu, povejte mi, kaj bo to?« »Ne bo tičnik«, odgovori ta. Ribničan pa mu primaže zausnico in pravi: »Kaj me vlečete! Saj Vas nisem vprašal, kaj ne bo, temveč, kaj bo!«

Res pa je, da Ljubljance draži beseda nebotičnik, zato mu rajše pravijo — podnebnik. —dc.—

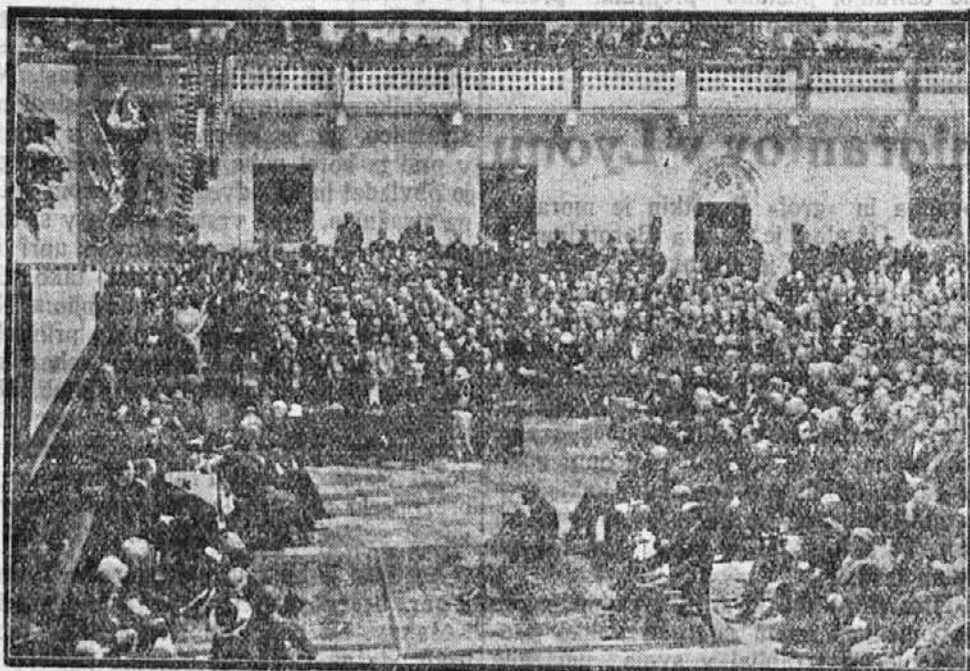
Strašna pomota.

»To je bilo nekaj strašnega — v sobi je bilo popolnoma temno, pa pride kaj nenadoma noter neka ženska in jaz sem jo poljubil...«

»A tako, in ti si mislil, da je to tvoja žena?«

»Saj je tudi bila!«

Angleška reklama na Danskem

Velika angleška industrijska razstava v Kopenhagnu, ki naj bi seznanila Dance z angleškim blagom in si osvojila njihov trg, je dobila z obiskom angleškega prestolonaslednika princa Waleskega pri otvoritvi še poseben pomen. Slika kaže svečano otvoritveno sejo.

Strašno samokaznovanje.

Nedavno je podpisal bogati kmet Marzolini iz Brescie svojim prijateljem menico, glasečo se na znatnejši znesek. Kakor je že navada, so ga prijatelji pustili plačati zapadlo menico, kar je kmet tako razjezilo, da si je odsekal roko, s katero je podpisal menico. Ko je prebil mesec dni v bolnišnici, so ga oblasti zaprle zaradi samovoljne telesne poškodbe. Zdaj so ga morali pa tudi v zaporu stalno nadzorovati, ker se je zaklel, da si bo odsekal tudi glavo, v kateri se je porodila tako nora misel, da si je odsekal roko in tako prišel v ječo...

Strah ga je vzel, strah ga je dal. Pred desetimi leti se je kmet Bartoglio v Novarri tako prestrašil, da je izgubil dar govora. Bilo je to ob neki silni nevihti, ko je vedril pod strešico nekega vodnjaka in je strela udarila naravnost v kovinsko vedro, ki ga je držal v rokah. Pred dnevi se je nemi kmet peljal na svojem vozu po cesti proti Novarri. Že blizu mesta pa se je zaletel neki tovorni avtomobil z vso brzino v njegov voz, ga razbil in ubil oba konja, dočim je ostal kmet po čudnem naključju nepoškodovan. Nasprotno, od prestanega strahu se mu je zopet povrnil dar govora.

Novo meblirano solučno sobo

v novi vili v magdalenskem predmestju oddam dami (uradnici ali učiteljici) za 250 Din. Naslov v upravi. 3262

Lepa dvodružinska vila

z vrtom za Din 380.000 na prodaj. Velika hipoteka, katero se lahko prevzame, ostanek po dogovoru. Pisarna Rapid, Gosposka ulica 28. 3277

Lepo dvosobno stanovanje

s pritliklinami oddam s 1. novembrom na Aleksandrovi cesti 28/II. Vpraša se ravnotam v pisarni zavarovalnice »Feniks« v I. nadstr. 3275

Dvosobno stanovanje

s kuhinjo, pritliklinami, če mogoče s kopalnico išče mirna stranka brez otrok s 1. novembrom. Naslov naj stranke pustijo v upravi lista. 3000

Javna dražba!

Dne 6. oktobra t. l. se ob 3. popoldne v skladišču tukajšnje glavne carinarnice na javni dražbi proda vagon bencina. Pojasnila o pogojih dražbe daje pisarna javnega notarja dr. Iva Šorlija v Mariboru, Aleksandrova cesta 14. 3281

Opremljeno, parketirano sobo

z elektriko in prostim vhodom, blizu korškega kolodvora oddam s 1. oktobrom. Vprašati od 12. do 16. ure v Puškinovi ulici 11/I. 3280

Gramofon-kovček

s ploščami poceni na prodaj. Vprašati Delavska ulica 69. 3264

Enosobno stanovanje

s kuhinjo, balkonom, vodovodom, v modernu zidani vili, oddam dami za 300 Din v magdalenskem predmestju. Naslov v upravi. 3263

Izposojamo

gramofone in plošče po Din 1.— »Slager«, Slovenska 18. 2501

Dva soda,

1200 in 1000 litrov po zelo nizki ceni na prodaj. Dr. Pavel Turnerjeva ul. 9. 3276

Mali vinski sodčki

na prodaj. Radvanjska cesta 29. 3275

Prva mariborska zasebna kuhinja.

Slovenska ulica št. 28, pod spretnim vodstvom sprejme še abonente. Za obilen obisk se priporoča lastnica. 3021

P evzemno naznanilo!

Podpisana Marija Kuder, restavraterka v Mariboru, vljudno naznanjam cenjenim gostom iz mesta in z dežele, da sem prevzela s 1. oktobrom

RESTAVRACIJO „NARODNI DOM“ V MARIBORU

Točim najboljša pristna vina. Sprejemam opone te na prvovrstno hrano po najnižjih cenah. Zagotavlja oč najtočnejšo postrežbo, se priporočam za obilen obisk! MARIJA KUDER

Spomnite se CMDI!